

Asia: Uutelan kaivosalueen osayleiskaava

Sotkamon kunta
kirjaamo@sotkamo.fi

Lausunto

1 Johdanto

Sotkamon kunta on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa Uutelan kaivosalueen osayleiskaavasta. Luonnonvarakeskus on aikasemmin lausunut Uutelan kaivoksen laajentamisvaiheen tarkkailuohjelmaesityksestä Kainuun Ely-keskukselle, ja liittää aikaisemman lausunnon tämän lausunnon liitteeksi. Luonnonvarakeskus keskittyy lausunnoissaan oman toimialansa asioihin, eli Uutelan kaivoksen laajennusvaiheen osalta pääasiassa kalastoon ja kalatalouteen liittyviin kysymyksiin.

2 Lausunto

Osayleiskaavaluonnoksessa kuvattuun toimintojen sijoittumiseen kaivospiirin alueella Luonnonvarakeskuksella ei ole kommentoitavaa.

Uutelan kaivoksen jätevedet johdetaan Mustinjokea pitkin Jormasjärveen. Pöyry Finland Oy:n laatiman Jormasjärven vesistömallinnuksen perusteella Uutelan kaivoksen jätevedet tulevat aiheuttamaan haitallisten aineiden pitoisuuksien nousua Mustinjoessa ja Jormasjärvessä. Mallinnuksessa on tarkasteltu typen, fosforin, nikkelin, arseenin ja sulfaatin pitoisuuksia. Mallinnuksen perusteella esimerkiksi arseenin pitoisuuskasvustusta Mustinjoessa voi olla enimmillään 8,1-9 mikrogrammaa litrassa laajennusvaihtoehdosta riippuen. Arseenille ei ole asetettu raja-arvoa Suomen ympäristölaatu- ja ympäristösuojeluasetuksessa (VNa 1308/2015), mutta Ruotsin sisävesien hyvän fysikaalis-kemiallisen tilan raja-arvo arseenille on 0,5 mikrogrammaa/l. Jormasjärven Mustinlahdella jätevedet laimenevat ja pitoisuuskasvustusta pienenee. Jormasjärven keskiosan näytenäytteillä pintaveden pitoisuuskasvustusta on keskimäärin 0,2-0,3 mikrogrammaa litrassa.

Luonnonvarakeskus kiinnittää huomiota siihen, että louhokselta tuleva sivukivi koostuu osittain happoa muodostavasta mustaliuskeesta, joka hapettumisreaktioiden seurauksena tuottaa hapanta ja metallipitoista suotovettä. Nykyiselle sivukiven läjitysalueelle on koottu kerroksittain "neutralointipotentiaalia omaavaa louhetta" ja happoa tuottavaa, rikki- ja kylläisyyskiveä. Kerroksittaisella läjityksellä on pyritty vähentämään metallien kulkeutumista läjitysalueelta. Sivukivien läjitysalueen ympärillä on suotovesiojat, jotka keräävät osan läjitysalueelta suotautuvasta vedestä, joka edelleen johdetaan vesien käsittelyyn, jossa veteen liuenneita metalleja pystytään saostamaan. Läjitysalueen pohjarakenteessa ei ole tiiviskerrosta, joten happamat ja metallipitoiset suotovedet suotautuvat alueen pohjakerroksen läpi pohjaveteen. Laajennuksen yhteydessä rakennetaan uusi sivukivialue (Viinakorpi 1), johon pohjarakenne tehdään hienoaineseinästä ja geosyntetisestä lisätiivistyksestä, jolla saavutetaan riittävän tiivis pohjarakenne. Nykyisen sivukivialueen laajennuksessa tiivisrakenteena on suunniteltu käytettävän luontaista tai rakennettua turvekerrosta. Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan myös nykyisen sivukivialueen laajennuksessa riittävä pohjarakenteen

tiiviyys tulisi varmistaa käyttämällä geosynteettistä lisätiivistettä.

Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan Uutelan kaivoksen jätevesien pintavesiin kohdistuvat haitalliset vaikutukset jäävät paikallisiksi, kohdistuen Mustinjokeen ja Jormasjärven Mustinlahteen. Kuten mallinnuksen yhteenvedossa todetaan, Jormasjärven tilaan tulevaisuudessa vaikuttaa paljon, ehkä jopa pääasiallisesti, Tuhkajoesta tuleva Terrafame Oy:n aiheuttama kuormitus.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 30.08.2024 klo 15:02:36.

Lausunnon valmistelija(t):
Ari Leskelä

Liitteet:

Tiedoksi: